

Virtuoos spel met juiste dosis humor

Theater

Professor Bernhardi van Arthur Schnitzler door De Roovers. Toneelschuur Haarlem, 22/9. Op 24, 25/9 in De Brakke Grond, Amsterdam. Tournee.

Het bestuur van het ziekenhuis is opgestapt, er komen Kamervragen naar aanleiding van het gedrag van de geneesheer-directeur en de stafleden rollen vechtend over de tafel. Ziehier de puinhopen halverwege Professor Bernhardi van de Weense schrijver (en arts) Arthur Schnitzler uit 1912.

Het is een afgrijselijke situatie waarin deze directeur Bernhardi zich bevindt, het politieke gekonkel en (latent) antisemitisch klimaat zijn bijna tastbaar, maar deze scène is zo grappig dat je onwillekeurig in de lach schiet. En dat kenmerkt deze mooie voorstelling van De Roovers over de gehele linie: er komen zeer essentiële kwesties aan bod, op een heel heldere en directe manier, waarbij de juiste dosis humor steeds voorkomt dat het een loodzware toestand wordt.

Aanleiding tot alle commotie rond de professor is een ogenschijnlijk klein incident: hij verbiedt een priester een patiënte het sacrament der zieken toe te dienen. Het meisje is weliswaar stervende, maar ze heeft daarvan geen besef; ze is in een euforische toestand geraakt en Bernhardi gunt haar een 'gelukkige' dood. Een dergelijk priesterbezoek zou dat verhinderen, ze zou direct de ernst van haar toestand inzien.

Het meisje sterft 'in zonde' en

Bernhardi zal het weten, in dit katholieke land waarin hij opeens weer duidelijk jood is. Maar dat niet alleen, meteen ontvouwt zich binnen de kliniek een machtsstrijd waarin iedereen zo zijn rol heeft: de vileine onderdirecteur, de melige assistenten, de joodse lobby, de timide nieuwkomer en ook de betrokken minister.

Voortdurend is er sprake van een virtuoos verbaal steekspel, waarin standpunten en redeneringen op verschillende wijze worden belicht en de auteur steeds verrast. Zo heeft ook Bernhardi, toch de 'goeie' in het geheel, een eigen kijk op de zaak die hij niet snel geneigd is bij te stellen, al was het maar in theorie.

Maar De Roovers willen in dit stuk meer dan puur een morele discussie centraal stellen. En dat lukt; zo liegt de lichaamstaal van de personages er niet om. In het lucide decor van Stef Stessel spoedt de een zich richting gewichtige missie, plant de volgende haar handen kordaat in de zij (zie de ziekenhuisseries) en heeft Bernhardi woordenloos overwicht.

De zeventien personages (mannen bij Schnitzler) worden gespeeld door acht acteurs en dat gaat soepel. Mooi is te zien hoe gaandeweg de lijven zich richten naar de situatie: de overtuigde Bernhardi (Robby Cleiren) lijkt gekrompen, onderdirecteur Ebenwald (Sophie Sente) weet zich met haar figuur geen raad, en Sara De Bosschere onpopt zich tot ravissante regeringsmedewerker met het laatste woord. Zo blijft het boeiend tot het eind.

Karin Veraart